

نمونه سوالات تستی و تشریحی موضوعات ارائه شده در کلاس درس تفسیر موضوعی قرآن- استاد مظفری

تفسیر موضوعی قرآن-

سوالات بخش اول سوالات تستی :

1. کدام گزینه مراتب انس با قرآن را به ترتیب نشان می دهد ؟

الف) گوش فرادادن - تلاوت - تفسیر - درک معانی - تدبیر (ب) تلاوت - گوش فرادادن - درک معانی - تفسیر - تدبیر (ج) گوش فرادادن - تلاوت - درک معانی - تفسیر - تدبیر (د) تلاوت - درک معانی - گوش فرادادن - تفسیر - تدبیر
گزینه صحیح : ج

2. عبارت "أَنَّ النَّظَرَ فِي الْمُصْحَفِ عِبَادَةٌ" از کیست و به کدام مرتبه انس با قرآن اشاره دارد؟

الف) امام صادق (ع) - تلاوت (ب) امام باقر (ع) - تفسیر (ج) امام صادق (ع) - گوش فرادادن و نظر کردن به آیات

(د) امام باقر (ع) - تلاوت
گزینه صحیح: ج

3. در این مرحله علاوه بر شناخت واژگان و ترکیب جملات، فراهم ساختن ابزارهای دیگر از قبیل آگاهی از شأن نزول آیات، علوم قرآنی و برخی علوم دیگر ضرورت می یابد ؟

الف) تفسیر (ب) تدبیر (ج) تلاوت (د) درک معانی
گزینه صحیح: الف

4. حضرت علی (ع) کدام مورد را بهار دلها دانسته ؟

الف) نماز (ب) تدبیر در قرآن (ج) تلاوت (د) هر سه مورد
گزینه صحیح: ب

5. تدبیر عبارتست از :

الف) عبور از سطوح اولیه و مفاهیم ظاهری آیات و ورود اندیشمندانه به لایه های ژرف برای کشف حقایق پنهانی

(ب) جریان فکری - روحی است که از نوعی ارتباط میان عقل و قلب پدید می آید

(ج) نوعی تلاش فکری است تا مفسر به وسیله آن به پیامها، هدایتها و طرح جامع قرآن آگاهی یابد .

(د) الف و ب
گزینه صحیح : د

6. آیه روبرو بیان کننده چه موضوعی می باشد؟ أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا

الف) اهمیت تدبر در قرآن (ب) اهمیت تفسیر قرآن (ج) اهمیت تلاوت قرآن (د) اهمیت درک معانی و مفاهیم قرآن

گزینه صحیح: الف

7. با گام نهادن در این مرحله، یقیناً راه برای انس و ارتباط آگاهانه و هدفمند با قرآن گشوده می شود، ولی از جامعیت و انسجام و ژرفای کافی برخوردار نیست؟

الف) تفسیر (ب) تدبر (ج) درک معانی و مفاهیم قرآن (د) تلاوت (گزینه صحیح: ج)

8. قرآن از کدام شناخت بی نیاز است؟

الف) شناخت سندی (ب) شناخت تحلیلی (ج) شناخت ریشه ای (د) هر سه مورد (گزینه صحیح: الف)

9. اصالت الهی یعنی ...

الف) تصویر قرآن از هستی منطقی با عقل سلیم است.

ب) قرآن جهت دهنده رفتار مسلمانان در زندگی فردی و اجتماعی است.

ج) قرآن با همه معارف و ساختار بدیعی از افقی بالاتر از ذهن پیامبر است.

د) قرآن برای رساندن بشر به معارف نازل شده و کتاب هدایت الهی است.

گزینه صحیح: ج

10. اساس و زیربنای ایمان و جهت دهنده رفتار و اخلاق مسلمانان در زندگی فردی و اجتماعی ..... است.

الف) شناخت سندی (ب) شناخت ریشه ای (ج) شناخت تحلیلی (د) هر سه مورد

گزینه صحیح: ج

11. اساسی ترین رمز ماندگاری قرآن در بستر زمان می باشد؟

الف) عربی بودن قرآن (ب) فصاحت و بلاغت (ج) ژرفای نامحدود (د) جهان مشمولی

گزینه صحیح: ج

12. نخستین و اصلی ترین ساز و کار و تفسیر صحیح قرآن کدام است؟

الف) تلاوت صحیح قرآن (ب) تدبر در قرآن (ج) پیوند قرآن و عترت (د) توجه به ژرفای آیات (گزینه صحیح: ج)

13. قرآن از اصل خردورزی در آیات وحی به چه عنوان یاد میکند؟

الف) اجتهاد   ب) تفقه در دین   ج) تفسیر به رأی   د) هیچکدام   گزینه صحیح: ب

14. عبارت "وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ" به کدام ویژگی قرآن اشاره دارد؟

الف) جهان مشمولی   ب) ژرفای نامحدود   ج) سبک خاص   د) هیچکدام   گزینه صحیح: الف

15. از مهمترین تفاسیر ترتیبی قرآن است؟

الف) پیام قرآن   ب) منشور جاوید   ج) میزان   د) نمونه   گزینه صحیح: ج

16. در این شیوه مفسر آیات قرآن را با ترتیب آیه به آیه مورد شرح و تبیین قرار می دهد؟

الف) تفسیر موضوعی   ب) تفسیر ترتیبی   ج) تفسیر نقلی   د) هر سه گزینه
گزینه صحیح: ب

17. عبارت "حوادث، وقایع و پرسش هایی است که در عصر نزول وحی رخ داده و به تناسب آنها آیاتی نیز به پیامبر گرامی اسلام نازل شده" تعریف چیست؟

الف) اسباب نزول   ب) تفسیر به رای   ج) تفسیر قرآن   د) نزول تدریجی
گزینه صحیح: الف

18. از شیوه نگارش تفسیر قرآن:

الف) تفسیر موضوعی   ب) تفسیر نقلی   ج) تفسیر اجتهادی   د) فصاحت و بلاغت
گزینه صحیح: الف

19. از شرایطی که مفسر قرآن باید واجد آنها باشد؟

الف) آشنایی با زبان و ادبیات عرب   ب) جهان مشمولی و ابدیت
ج) فصاحت و بلاغت بی نظیر   د) به کار گیری سبک خاص در بیان مطلب
گزینه صحیح: الف

20. در این روش مفسر در تفسیر آیات بر آثار و اخبار منقول تکیه نمیکند، بلکه برای رسیدن به مفاهیم و معارف آیات بر پایه اندیشه ورزی و استدلال روشمند به کار خود می پردازند؟

الف) تفسیر نقلی   ب) تفسیر اجتهادی   ج) تفسیر موضوعی   د) تفسیر ترتیبی   گزینه صحیح: ب

21. این سخن از کیست؟

اضافه شدن کلمه " رأی " بر ضمیر "ده" به معنی اختصاص، افراد و استقلال است به این معنی که مفسر به صورت مستقل و با تکیه بر آنچه خود از کلام عرب می فهمد به تفسیر قرآن پردازد و کلام خداوند را با کلام آدمیان مقایسه نماید.

الف) علامه طباطبایی   ب) مکارم شیرازی   ج) آیت اله سبحانی   د) پیامبر اکرم   گزینه صحیح: الف

22. عبارت "ان للقرآن ظهراً و بطناً و لبطنه بطنٌ الی سبعة ابطنٍ" به کدام دلیل نیازمندی قرآن به تفسیر اشاره دارد؟

الف) جهان مشمولی   ب) ژرفای نامحدود   ج) فصاحت و بلاغت   د) بیان احوال و کلیات

گزینه صحیح: ب

سوالات تکمیلی :

1. عمیق ترین درجه تدبر در قرآن به ..... اختصاص دارد.

-پیامبر گرامی (ص) و عترت پاکش

2. بالاترین نوع انس و ارتباط با قرآن ..... نام دارد.

-تدبر در آیات

3. اصلی ترین بخش از اندیشه و باور دینی هر مسلمان ..... نام دارد .

-ایمان به قرآن

4. پیامبر رمز رهایی از فتنه های دنیوی را ..... معرفی نمودند.

-قرآن

5. شناخت جامع و منسجم مفاهیم و پیامهای قرآن درگرو ..... است .

-تفسیر

6. در حقیقت ..... نوعی تلاش فکری است تا مفسر بوسیله آنها از پیامها، هدایتها و طرح جامع قرآن آگاهی یابد.

-تفسیر

7. یکی از اصلی ترین ابزار شناخت معارف قرآن ..... است .

-تفسیر

8. نخستین و عام ترین مرتبه انس و ارتباط با قرآن ..... است.

-استماع و توجه به آیات قرآن

9. در حقیقت ..... جریان فکری، روحی است که از نوعی ارتباط میان عقل و قلب پدید می آید.

-تدبر

10. .... اساس اندیشه دینی، جهان بینی حق و شریعت اسلامی است.

-قرآن

11. امام علی (ع) جابرین عبدالله انصاری را بدلیل ..... می ستودند.

-داشتن آگاهی و دانش

12. .... قرآن، اولین و اصلی ترین رمز ماندگاری قرآن در بستر طولانی زمان است.

-ژرفای نامحدود

13. از جمله اقدامات پیامبر در حفظ و نگهداری آیات استفاده از ..... بود.

-نویسندگان مورد اعتماد

14. .... به این معناست که کسی در طلب چیزی باشد به گونه ای که در آن تخصص یابد.

-تفقه

15. نخستین تفسیر مدون را ..... نگاشت.

-مجاهدبن جبر

16. تفسیر ناصواب و مذموم از دیدگاه پیامبر و اهل بیت، تفسیری است که مبنای آن ..... باشد.

-تنها رأی و نظر شخصی مفسر

17. دوره تکامل انس و ارتباط با قرآن از مراتب ..... آغاز و تا مراتب ..... ادامه می یابد.

-پایین / بالا

18. دلیل تمایز میان متن قرآن و متن های انسانی ..... می باشد.

-برخورداری آیات قرآن از بطون

سوالات تشریحی :

1. مراتب انس و ارتباط با قرآن را به ترتیب نام برده و دو مورد را توضیح دهید.

1/ -گوش دادن به آیات قرآن /2 تلاوت قرآن /3 درك معاني و مفاهيم قرآن /4 تفسیر قرآن /5 تدبر در قرآن

تفسیر قرآن: شناخت جامع و منسجم پیامهای قرآنی درگرو تفسیر است. در حقیقت تفسیر نوعی تلاش فکری است تا مفسر به وسیله آن از پیامها و اخبار جامع قرآنی آگاهی یابد.

تدبر درقرآن: یعنی عبور از سطوح اولیه و مفاهیم ظاهری آیات و فرود به لایه های ژرف قرآنی. در حقیقت تدبر جریان فکری، روحی است که از نوعی ارتباط میان عقل و قلب پدید می آید.

2. پیامبر اسلام چهار نگاه را عبادت خدا دانسته اند، نام ببرید.

1/ -نگاه به علي ابن ابی الطالب /2 نگاه به والدین با لطف و مهربانی /3 نگاه به قرآن /4 نگاه به کعبه

3. منظور از تدبر در قرآن چیست؟

-یعنی عبور از سطوح اولیه و مفاهیم ظاهری آیات و فرود به لایه های ژرف قرآنی. در حقیقت تدبر جریان فکری، روحی است که از نوعی ارتباط میان عقل و قلب پدید می آید.

4. چرا تفسیر را ارجمندترین علوم دین شمرده اند؟

-تفسیر را ارجمندترین علوم دین می دانند زیرا از يك سو فرد را به صورت مستقیم با کلام خداوند مرتبط میسازد و از سوي دیگر ذهن و زندگی انسان را رنگی دیگر می بخشد.

5. چه عواملی موجب سقوط یا صعود در انس با قرآن می شود؟

-عواملی نظیر بی توجهی، غفلت، بی برنامهگی از عوامل سقوط و عواملی مانند برنامه ریزی، تلاش و جدیت از عوامل صعود هستند.

6. مرتبه چهارم انس با قرآن را توضیح دهید.

تفسیر قرآن: شناخت جامع و منسجم پیامهای قرآنی درگرو تفسیر است. در حقیقت تفسیر نوعی تلاش فکری است تا مفسر به وسیله آن از پیامها و اخبار جامع قرآنی آگاهی یابد.

7. اقسام شناخت قرآن را نام ببرید.

-شناخت سندی / شناخت تحلیلی / شناخت ریشه ای

8. دلایل بی نیازی قرآن از شناخت سندی را بنویسید.

-وحی بر قلب پیامبر (ص) نازل می شد و قلب اشتباه نمی کند. آیات قرآن تدریجاً نازل می شد، نزول یکپارچه ممکن است این مشکل را ایجاد کند که نسخه ی اصلی پس از مدتی با سایر نسخه ها مشتبه گردد؛ اما در نزول تدریجی این گونه

نیست. نزول تدریجی کمک به حفظ و نگهداری بهتر قرآن میکرد. آیات قرآن به محض نزول، نوشته می شدند این کار توسط کاتبان وحی انجام میشد. ادبیات قوی قرآن، نگهداری آن را در سینه ها روان شیرین میکرد. در جامعه ی آن روز عربستان، قرآن کتابی بی مانند بود و چون از قداست برخوردار بود، پس نگهداری از آن جزو عبادات محسوب میشد. پس از توسعه قلمرو اسلام، برای نگهداری قرآن از تحریف، قرآن هایی به تدبیر بزرگان صحابه به شهرهای مهم فرستادند و همراه هر قرآن یک قاری فرستادند تا کتباً و شفاهاً صیانت صورت گرفته باشد. قرآن اصلی (أم) در مدینه نگهداری شد.

9. دلایل و حیاتی بودن قرآن را نام ببرید.

1/ - قرآن آشکارا خود را سخن خدا معرفی میکند، نسبت دادن سخن به گوینده آن در صورتی معقول است که گوینده خود در تنظیم، انتخاب و چینش کلمات نقش اساسی داشته باشد. 2/ پیام آیات تحدی که همگان را به آوردن مثل قرآن فرا می خواند. 3/ آیات بسیاری که بر وحیاتی بودن الفاظ و ساختار متن عربی قرآن دلالت دارند. 4/ اعراب عصر نزول، پیامبر را می شناختند و بر مقدار توان او در سخن گفتن، پیش از نزول وحی واقف بودند. به ذهن هیچ یک از افراد آنان نیامد که بگویند قرآن سخن محمد است؛ زیرا فرق های آشکاری بین لغت قرآن و لغت پیامبر دیده می شد. 5/ پیامبر انسانی است مانند سایرین که در اثر شرح صدر و طهارت، تنها قادر است وحی را با همه ژرفای آن بدون هیچ کم و کاستی به آدمیان ابلاغ کند. پوشاندن لباس الفاظ و عبارات بر حقایق سنگین آسمانی همان گونه که از عهده جن و انس بیرون است از عهده پیامبر نیز خارج است.

10. سه عامل اساسی جاودانگی قرآن را نام ببرید.

1/ - ژرفای نامحدود قرآن 2/ پیوند قرآن و عترت 3/ اجتهاد روشمند در قرآن

11. تفقه در دین یعنی چه؟

- تفقه به این معناست که کسی در طلب چیزی باشد، به گونه ای که در آن تمحض و تخصص یابد. از این رو "تفقه در دین" به معنای فراگرفتن دین به صورت تخصصی است.

12. ثمرات پیوند قرآن و عترت را بنویسید. (سه مورد)

1/ - تبیین و تفسیر صحیح آیات قرآن متناسب با نیاز ها و مسائل جدید مسلمانان و جامعه ی اسلامی

2/ آموزش شیوه صحیح برای دستیابی ضابطه مند به مفاهیم وحی در غیاب عترت

3/ تأمین حضور همیشگی "انسان کامل" به عنوان اسوه نیکو و جلوه ی جمال حضرت حق در میان آدمیان

13. تعریف علامه طباطبایی را در معنی ظهر و بطن بنویسید.

- علامه طباطبایی در تعریف "ظهر" و "بطن" می گوید: ظهر همان معنای ظاهر و ابتدایی است که از آیه به دست می آید و بطن معنای نهفته در زیر ظاهر است، چه معنی یکی باشد یا بیشتر...

14. شناخت سندی قرآن را به اختصار توضیح دهید.

-قرآن از نظر انتساب به گوینده و نویسنده اش، تا چه میزان اعتبار دارد؟ به عنوان مثال آیا همه آیات قرآن بی کم و کاست از خداوند است یا اینکه آیاتی ساختگی نیز وجود دارد که به خداوند نسبت داده شده است؟ آیا مطالب قرآن از ذهن آورنده آن تراوش یافته است، یا اقتباس از دیگران است؟

15. تشریح اصل امامت در قرآن بیانگر چیست؟

با تشریح اصل امامت و در پرتو پیوند قرآن و عترت، آیات صامت وحی متناسب با موضوعات و مسائل جدید به نطق در می آیند و بدین رو زندگی آدمیان از موهبت وحی رنگی دیگر می یابد. با این پیوند مبارک، قرآن همواره در حال نازل شدن است و هیچ عصری و نسلی، از وحی آسمانی بی بهره نمی ماند.

16. حوزه های مباحث قرآن را نام ببرید.

-روابط انسان با خدا/ خودش/ طبیعت/ انسانها

17. تفسیر در اصطلاح اندیشمندان دینی را تعریف کنید.

-به دانشی گفته می شود که به کمک آن، مفاهیم و معارف قرآن آشکار و دستورها، پند ها و حکمتهای آن استخراج میگردد.

18. شیوه های نگارش تفسیر قرآن را نام ببرید و هر مورد را توضیح دهید.

-الف/ تفسیر ترتیبی: در این شیوه، مفسر مجموعه آیات قرآن را با ترتیب آیه به آیه مورد شرح و تبیین قرار میدهد.

ب /تفسیر موضوعی: در این شیوه، مفسر ابتدا به جمع آوری آیات مربوط به یک موضوع معین از مجموع آیات قرآن پرداخته و پس از دسته بندی روشمند آنها به شرح، استخراج و جمع آوری معارف و مقاصد هر یک می پردازد.

19. مهمترین تفاسیر ترتیبی را نام ببرید.

-تفسیر مجمع البیان/ تفسیر المیزان/ تفسیر نمونه

20. دلایل نیازمندی قرآن به تفسیر را نام برده و یک مورد را توضیح دهید.

1/ -بیان اصول و کلیات 2/ به کار گیری سبک خاص در بیان مطالب 3/ ژرفای نامحدود 4/ معرفی جهان های فراطبیعی 5/ جهان شمولی و ابدیت 6/ فصاحت و بلاغت 7/ اشاره ها و نشانه ها

جهان شمولی و ابدیت: اندیشه جهانی و جاودانه بودن فروغ هدایت قرآن از اصول بنیادینی است که همه مسلمانان از آغاز ظهور اسلام تا به امروز بر آن متفق اند. مسلمانان همواره بر این باور بوده و هستند که قرآن در پهنه زمین و گستره زمان، تا آنجا که مرز بشریت است، کتاب هدایت همه ی انسانهاست.

21. چهار مورد از شرایط مفسر را نام ببرید.

1/ -آشنایی با زبان و ادبیات عرب 2/ جامع نگری 3/ شناخت اسباب نزول 4/ شناخت علوم قرآن

22. منابع سه گانه تفسیر به رأی را نام ببرید.

-کتاب، سنت، عقل

23. سه مورد از عوامل تفسیر به رأی را بنویسید.

1/ -تکیه بر حدس و گمان شخصی در تحلیل معنای آیات.

2/ گرایش ها و حب و بغض های شخصی، فرقه ای، مذهبی و کلامی.

3/ علم زدگی و تکیه بر فرضیه های علمی بدون توجه به اصول، شرایط و قواعد تفسیر صحیح قرآن.

24. تفسیر قرآن را توضیح دهید.

-نوعی تلاش فکری به منظور بیان معانی آیات قرآن و کشف مقاصد و مفاهیم آنهاست .